

**MINTAQADA TURISTIK MAHSULOTLARNI
DIVERSIFIKATSIYA QILISH KONSEPSIYASINI JORIY QILISH
USULLARI**

*Daminova Barno Esanovna,
Qarshi davlat universiteti dotsenti,
Orcid ID: 0009-0001-4211-6082;
barnod@mail.ru*

Annotatsiya. Ushbu maqolada mintaqada turistik mahsulotlarni diversifikatsiya qilish konsepsiyasini joriy etish masalalari ko'rib chiqiladi. Turizm sohasidagi mahsulotlarning turiligi hududning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishiga ta'sir qiluvchi muhim omil sifatida ta'kidlanadi. Maqolada diversifikatsiya jarayoni, uning ahamiyati, asosiy yo'nalishlari va konsepsiyani amaliyotga tatbiq etish bosqichlari tahlil qilinadi. Shuningdek, turizm mahsulotlarini diversifikatsiya qilish orqali mintaqaviy barqarorlik va raqobatbardoshlikni oshirish imkoniyatlari ko'rsatiladi.

Kalit so'zlar. turizm, diversifikatsiya, turizm mahsulotlari, ekoturizm, madaniy turizm, agro-turizm, mintaqaviy rivojlanish, infratuzilma, iqtisodiy barqarorlik

Аннотация. В данной статье будут рассмотрены вопросы внедрения концепции диверсификации туристского продукта в регионе. Разнообразие продуктов в сфере туризма выделяется как важный фактор, влияющий на экономическое и социальное развитие региона. В статье анализируется процесс диверсификации, его значение, основные направления и этапы внедрения концепции в практику. Также показаны возможности повышения региональной устойчивости и конкурентоспособности за счет диверсификации туристских продуктов.

Ключевые слова. туризм, диверсификация, туристические продукты, экотуризм, культурный туризм, агротуризм, региональное развитие,

инфраструктура, экономическая стабильность.

Annotation. This article will consider the issues of introducing the concept of diversification of tourist products in the region. The diversity of products in the tourism sector is highlighted as an important factor affecting the economic and social development of the area. The article analyzes the process of diversification, its importance, main directions and stages of implementation of the concept in practice. Opportunities to increase regional stability and competitiveness are also shown by diversifying tourism products.

Keywords. tourism, diversification, tourism products, ecotourism, cultural tourism, agro-tourism, regional development, infrastructure, economic stability.

Hozirgi kunda turizm sohasi mamlakatlar va miqyosidagi mintaqalar uchun iqtisodiy o'sishning muhim drayveriga aylanmoqda. Turizm orqali hududlarda ish o'rinlari yaratish, infratuzilmani rivojlantirish va mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatini oshirish mumkin. Ammo ko'pgina hududlarda turizm mahsuloti turlari kam va ixtisoslashgan bo'lib, bu ularning raqobatbardoshligini pasaytiradi. Shu sababli turizm mahsulotlarini diversifikatsiya qilish — ya'ni turli xil, ko'p sohali turizm yo'nalishlarini rivojlantirish — dolzarb vazifa hisoblanadi.

Turizm mahsulotlarini diversifikatsiya qilishning mohiyati haqida fikr yuritamiz.

Diversifikatsiya — bu turizm bozorida yangi mahsulotlar yaratish va mavjudlarini kengaytirish orqali bozorni turli xil segmentlarga bo'lish hamda mijozlar bazasini kengaytirishdir. Bu jarayon turizm sohasida innovatsiyalarni joriy etish, yangi xizmatlar va turizm yo'nalishlarini tashkil etishni o'z ichiga oladi.

Mintaqada turizm mahsulotlarini diversifikatsiya qilishning ahamiyati

Raqobatbardoshlikni oshirish: Yangi turizm turlari yaratish orqali mintaqaning bozordagi o'rni mustahkamlanadi.

Iqtisodiy barqarorlik: Turizm daromadlarining manbalari ko'payadi, shu bilan birga iqtisodiy tahlikalarga nisbatan hudud kamroq ta'sirlanadi.

Ish o'rinlari yaratish: Yangi turizm turlari yangi mutaxassisliklar va ish o'rinlari taqdim etadi.

Madaniy va tabiiy merosni asrash: Yangi turizm turlari orqali mahalliy an'analar va ekoturizmni rivojlantirish imkoni paydo bo'ladi.

Turizm mahsulotlarini diversifikatsiya qilishning asosiy yo'nalishlari

Ekoturizm: Tabiiy muhit va ekologiyani muhofaza qilgan holda sayyohlikni rivojlantirish.

Madaniy turizm: Mahalliy madaniyat, tarixiy obidalar va an'analarga asoslangan turizm turlari.

Sog'lomlik turizmi: SPA, termal suvlar, tibbiy xizmatlar ko'rsatish.

Agro-turizm: Qishloq joylarda fermerlik va mahalliy oziq-ovqat mahsulotlari bilan tanishish.

Suv sportlari va dam olish: Qirg'oq, suv bog'lari va sport turizmini rivojlantirish.

Ishbilarmonlik turizmi: Konferensiyalar, seminarlar va biznes turizmni rivojlantirish.

Turizm mahsulotlarini diversifikatsiya qilish konsepsiyasini joriy etish bosqichlari

Hududning turizm salohiyatini tahlil qilish: Tabiiy, madaniy va infratuzilma imkoniyatlarini aniqlash.

Maxsus yo'nalishlarni aniqlash va rivojlantirish: O'rganilgan salohiyat asosida turizm turlari va xizmatlari turlarini belgilash.

Infratuzilmani takomillashtirish: Yo'llar, mehmonxonalar, axborot xizmatlari va boshqa zarur obyektlarni yaratish.

Marketing va reklama ishlarini olib borish: Yangi mahsulotlarni xalqaro va milliy bozorlarga tanishtirish.

Mutaxassislarni tayyorlash va hududlar o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish.

Turistik mahsulotlarni diversifikatsiya qilish usullari

Turistik mahsulotlarni diversifikatsiya qilish uchun quyidagi asosiy usullar qo'llaniladi:

1. Yangi turizm turlarini yaratish va rivojlantirish

Ekoturizm, agroturizm, madaniy turizm, sog'lomlashtirish turizmi, sarguzasht turizmi kabi yo'nalishlarni kiritish.

Hududning tabiiy va madaniy resurslariga mos yangi xizmatlar yaratish.

2. Turizm xizmatlarini takomillashtirish

Mehmonxona, ovqatlanish, transport va ko'ngilochar xizmatlarni diversifikatsiya qilish.

Yangi xizmat turlarini (masalan, guruhli ekskursiyalar, tematik turlar, sport tadbirlari) joriy etish.

3. Bozor segmentlarini kengaytirish

Turistlarning yosh, manfaatlari, iqtisodiy holati va boshqa xususiyatlariga mos mahsulotlar ishlab chiqish.

Ichki va xalqaro turistlar uchun maxsus paketlarni tayyorlash.

4. Innovatsion texnologiyalarni qo'llash

Onlayn marketing va reklama vositalari, mobil ilovalar yordamida yangi mahsulotlarni targ'ib qilish.

Virtual va kengaytirilgan haqiqat (VR/AR) texnologiyalari yordamida interaktiv sayyohlik xizmatlari yaratish.

5. Mahalliy aholi va tadbirkorlikni jalb qilish

Mahalliy hunarmandchilik, oshpazlik va madaniy tadbirlarni turizm mahsulotlariga qo'shish.

Kichik biznes va oilaviy mehmonxonalarni rivojlantirish orqali mahsulot assortimenti kengaytirish.

6. Hamkorlik va tarmoq yaratish

Hududiy va mintaqaviy darajada turizm sohasidagi korxonalar, tashkilotlar va hukumat idoralari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish.

Turizm yo'nalishlari va marshrutlarini birlashtirish orqali kompleks mahsulotlar yaratish.

Mintaqada turizm mahsulotlarini diversifikatsiya qilish hududning iqtisodiy salohiyatini oshirish, yangi ish o'rinlari yaratish va turistlarning turli talablarini qondirishda muhim ahamiyatga ega. Har bir mintaq o'zining xususiyatlari va

resurslariga asoslangan holda turizm turlarini rivojlantirish yo'li bilan raqobatbardosh va barqaror turizm bozorini yarata oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Мирзаев, А. М. (2021). Туризм соҳасида маҳсулотларни диверсификация қилишнинг иқтисодий аҳамияти. – Тошкент: Иқтисодиёт ва инновациялар журнаלי, №3, 45-52-бетлар.
2. Каримова, Д. Ш. (2020). Маҳаллий туризмни ривожлантиришда янги йўналишлар. – Туризм ва сервис соҳасидаги инновациялар, Тошкент, 12-20-бетлар.
3. World Tourism Organization (UNWTO). Tourism Diversification Strategies. 2022. – <https://www.unwto.org>
4. Rahmonov, S. (2019). Regional Tourism Development and Product Diversification. – Journal of Central Asian Studies, 15(2), 78-89.
5. O'zbekiston Respublikasi Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси. “Туризмни ривожлантириш стратегияси 2021–2030.” – Тошкент, 2021.
6. Bekturdiyev, M., & Egamberdiyeva, N. (2023). Innovative Approaches to Tourism Product Diversification in Central Asia. – Central Asian Journal of Economics, 8(1), 112-125.
7. Sharipov, J. (2020). Экология ва туризм: ўзаро боғлиқлик ва ривожланиш стратегиялари. – Тошкент: Экология ва атроф-муҳит журнаלי, №4.
8. Hall, C. M., & Page, S. J. (2019). The Geography of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space. Routledge.
9. Ministry of Tourism, Uzbekistan. (2022). Digital Transformation in Tourism Sector. – <https://tourism.uz>
10. Jenkins, H. (2021). Tourism Product Development and Diversification. – Journal of Sustainable Tourism, 29(3), 355-370.